درخشش فیلم اولی‌ها ادامه دارد؛

جشنواره چهل‌ودوم و ۱۲ تازه‌نفس

■ جشنواره فیلم فجر در چهل و دومین دوره خود میزبان ۱۲ فیلم اولی در بخش «نگاه نو» است؛ باید دید از بین این فیلمسازان کدام یک تبدیل به استعداد درخشان در سینمای ایران می‌شوند.

۱۲ کارگردانی که به بخش «نگاه نو» چهل و دومین دوره جشنواره فیلم فجر راه یافته‌اند؛ کارگردانانی هستند که تجربه تولید فیلم‌های کوتاه و مستند را در کارنامه کاری خود دارند. باید منتظر ماند و دید امسال از بین این ۱۲ فیلمساز، استعداد جدید و متفاوتی به سینمای ایران معرفی خواهد شد یا خیر!

نیما رجبی

گروه فرهنگ و هنر- نیوشا روزبان؛ کمتر از یک هفته به برگزاری چهل و دومین دوره جشنواره فیلم فجر که می‌توان آن را بزرگترین رویداد سینمایی کشور دانست، مانده و بسیاری از فیلمسازان حاضر در این دوره از جشنواره در تلاش هستند تا نسخه نهایی فیلم خود را به دبیرخانه جشنواره فیلم فجر ارایه دهند تا اثر مورد نظرشان در جدول نمایش فیلم‌های این دوره از جشنواره فیلم قرار گیرد.

هرچند سینمای ایران طی یک سال گذشته با اتفاقات تلخی همراه بود؛ از درگذشت بسیاری از بزرگان سینما چون زنده‌یاد کیومرث پوراحمد و داریوش مهرجویی که سینمای ایران را شکه کرد تا برخی حواشی و قهرهایی که با سینما شده است اما با وجود چنین شرایطی باز هم چرخه تولید در سینمای ایران متوقف نشد و فیلم‌های بسیاری برای حضور در چهل و دومین دوره جشنواره فیلم فجر آخرین مراحل فنی را پشت سر می‌گذارند.

پیش از این مجتبی امینی دبیر این دوره از جشنواره فیلم فجر اعلام کرده بود که ۱۰۶ اثر برای حضور در بخش سودای سیمرغ درخواست داده بودند و حالا از میان فیلم‌های متقاضی حضور در جشنواره چهل و دوم، ۲۲ فیلم در بخش سودای سیمرغ، ۱۲ فیلم در بخش نگاه نو و ۴ فیلم در بخش انیمیشن با یکدیگر به رقابت می‌پردازند.

ستاره‌ای متولد می‌شود!

اگر حواشی و هیجان برگزاری جشنواره فیلم فجر و حضور در آن را به عنوان یکی از بزرگترین رویدادهای هنری کشور کنار بگذاریم؛ بی شک مهمترین نقطه قوتی که چنین جشنواره‌ای باید داشته باشد همان رسالت اصلی جشنواره‌های هنری یعنی معرفی استعدادهای برتر به جامعه سینمایی است. استعدادهایی که می‌توان با ورود آنها به سینمای ایران به ایجاد مسیر جدیدی از تفکر و نگاهی نو در این هنر پرمخاطب امیدوار بود؛ امیدی که حتی در سخت‌ترین شرایط تولید در سینمای ایران می‌تواند سازنده باشد.

به همین دلیل است که یکی از مهمترین بخش‌هایی که سینماگران و مخاطبان جشنواره فیلم فجر چشم انتظار آن هستند؛ تولیداتی است که اولین اثر سینمایی کارگردان به شمار می‌رود کارگردانانی که البته به فیلم اولی‌ها نیز مشهور هستند. در بین آثار کارگردانان فیلم اول که معمولاً در جشنواره فیلم فجر از آنها به عنوان آثار بخش «نگاه نو» یاد می‌شود، آثاری وجود دارد که می‌تواند توجه جامعه سینمایی را به خود جلب کند؛ فیلم‌هایی که گاه رضایت مخاطب را چنان جلب می‌کند که کارگردان جوان با اولین تجربه خود تبدیل به یک ستاره در سینمای ایران می‌شود. به همین دلیل است که در کنار استقبال از آثار بزرگان سینمای ایران در جشنواره فیلم فجر، توجه به فیلم‌های اول یکی دیگر از مهمترین اتفاقات چنین رویداد سینمایی محسوب می‌شود.

خوشبختانه در این دوره از جشنواره فیلم فجر ۱۲ فیلم به بخش «نگاه نو» راه یافته‌اند که می‌تواند اتفاق خوبی برای حضور نگاه‌های جدید در سینما باشد، هرچند در دوره گذشته تعدادی از فیلم‌هایی که به بخش سودای سیمرغ راه یافته بود آثار کارگردانان فیلم اول بودند اما طی چند دوره گذشته بخش مجزایی برای این فیلم‌ها در نظر گرفته نشده بود؛ این درحالی است که در گذشته با توجه به افزایش تقاضای فیلم اولی‌ها برای حضور در جشنواره فیلم فجر و البته اعتراضی که نسبت به چگونگی اهدای سیمرغ‌ها قبل از ایجاد یک بخش مجزا وجود داشت برای چند دوره‌ای بخش «نگاه نو» در جشنواره فیلم فجر ایجاد شد البته در کنار آن فیلم‌های «هنر و تجربه» نیز قرار داشت که کارگردانان حرفه‌ای و تازه کار، هنر و نگاه متفاوت خود را در آن تجربه کرده و به چالش می‌کشیدند.

دوره سی و چهارم فیلم فجر و درخشش فیلم اولی‌ها

شاید بتوان یکی از درخشان‌ترین دوره‌های جشنواره فیلم فجر را برای کارگردانان فیلم اول جشنواره سی و چهارم فیلم فجر دانست؛ جشنواره‌ای که با حضور کارگردانان تازه نفس رنگ و بوی دیگری به خود گرفته بود. در این دوره کارگردانانی چون سعید روستایی، محمدحسین مهدویان، احسان بیگلری، سروش محمدزاده و سهیل بیرقی به دنیای سینمای ایران معرفی شدند. کارگردانان جوانی که هر کدام با نمایش فیلم خود در جشنواره هیجان و امید تازه‌ای را برای آینده سینمای ایران به ارمغان آوردند و سینماودوستان از نمایش گونه‌های مختلف سینمایی در این دوره خاص لذت بردند و به این نتیجه رسیدند که این سینما می‌تواند گونه‌هایی جدا از آنچه تا امروز در سینمای ایران روایت می‌شد در خود جای دهد.

درست است که تعدادی از این کارگردانان همچنان در سینما به فعالیت خود ادامه می‌دهند اما برخی از آنها نیز دیگر به سینما بازنگشتند؛ البته نه اینکه خود نخواهند بلکه بیشتر به این دلیل که شرایط مناسبی برای تولید در سینما را نداشتند. نکته مهم دیگری که می‌توان به آن اشاره کرد این است که در کنار هرکدام از این کارگردانان فیلم اولی، یک تهیه کننده شناخته شده و حرفه‌ای حضور داشت که به خوبی توانسته بود از این فیلمسازان جوان حمایت کنند؛ تهیه کنندگانی که جای آنها در این دوره از جشنواره فیلم فجر در کنار کارگردانان فیلم اول، خالی است.

امیدواریم در این دوره از جشنواره فیلم فجر نیز شاهد آثار خوبی در بخش «نگاه نو» باشیم؛ آثاری که از تنوع و جذابیت لازم برای یک سینمای موفق برخوردار باشند.

در انتظار درخشش استعدادهای تازه‌نفس

فیلم‌هایی چون «آپاراتچی» به کارگردانی قربانعلی طاهرفر و تهیه‌کنندگی سجاد نصرالله‌ی نسب، «باغ کیانوش» به کارگردانی رضا کشاورز حداد و تهیه‌کنندگی محمدجواد موحد، «بی بدن» به کارگردانی مرتضی حسین علیزاده و تهیه‌کنندگی سید مصطفی احمدی، «پرویز خان» به کارگردانی علی‌ثقفی و تهیه‌کنندگی سازمان سینمایی اوج، «تمساح خونی» به کارگردانی جواد عزتی و تهیه‌کنندگی کامران حجازی، «شکار حلزون» به کارگردانی محسن جسور و تهیه‌کنندگی مصطفی سلطانی، «ظاهر» به کارگردانی حسین عامری و تهیه‌کنندگی کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، «قلب رقه» به کارگردانی خیرالله تقیانی‌پور و تهیه‌کنندگی سعید پروینی، «مجنون» به کارگردانی مهدی شامحمدی و تهیه‌کنندگی عباس نادران، «ملکه آلیشون» به کارگردانی و تهیه‌کنندگی ابراهیم نورآور محمد، «پرواز ۱۷۵» به کارگردانی محمدحسین حقیقت و تهیه کنندگی سعید شرفی کیا و «نپتون» به کارگردانی محمدابراهیم غفاریان و تهیه‌کنندگی سیاوش امین‌پور ۱۲ فیلمی هستند که به بخش «نگاه نو» چهل و دومین دوره جشنواره فیلم فجر راه یافته‌اند. ۱۲ کارگردانی که به بخش «نگاه نو» چهل و دومین دوره جشنواره فیلم فجر راه یافته‌اند؛ کارگردانانی هستند که تجربه تولید فیلم‌های کوتاه و مستند را در کارنامه کاری خود دارند. باید منتظر ماند و دید امسال از بین این ۱۲ فیلمساز، استعداد جدید و متفاوتی به سینمای ایران معرفی خواهد شد یا خیر!

داستان یک نقاشی مشهور

گروه فرهنگ و هنر- نزدیک به ۱۰۰ سال قبل از اینکه «لئوناردو داوینچی» نقاشی مشهور «مونالیزا» را خلق کند، یک نقاش دیگری استانداردهایی را برای پرتره‌های رنگ روغن واقع‌گرایانه تعیین می‌کرد. «یان ون ایک» که در سال ۱۳۹۰ میلادی در بلژیک کنونی به دنیا آمد، یکی از نقاشان چیره‌دست قدیمی نقاشی با رنگ روغن بود و از این سبک برای خلق تابلوهای نقاشی با جزئیات بسیار دقیق استفاده می‌کرد.

مهم‌ترین اثر «ون ایک» تابلو نقاشی «پرتره آرنولفینی» است که نمادی از رنسانس شمالی محسوب می‌شود و بسیاری از ایده‌آل‌های زیبایی‌شناسی و نوآوری‌ها در نحوه نقاشی کردن آن دوره زمانی را در بر می‌گیرد. با این حال صرف نظر پالت رنگی غنی آن، نکته‌های قابل توجه بیشتری درباره این نقاشی وجود دارد.

در همان زمانی که رنسانس ایتالیایی، زیبایی‌شناسی کلاسیک را در ایتالیای قرن پانزدهم احیا کرد، رنسانس شمالی در بین هنرمندان شمال کوه‌های آلپ به‌ویژه در هلند، بلژیک، آلمان، فرانسه و انگلستان رواج پیدا کرد. این دوره هنری نیز همچون همتای جنوبی خود، بر رئالیسم تأکید داشت اما با تمرکز بیشتر بر نقاشی و چاپ.

«یان ون ایک»، نقاش فلامانی به عنوان یکی از مهم‌ترین نقاشان «رنسانس شمالی» شناخته می‌شود که آثار هنری با مضامین بسیار مذهبی خلق کرده است. «قطعه محراب خنت» یکی از نخستین شاهکارهای این هنرمند محسوب می‌شود که با استفاده از رنگ روغن خلق شده است. «ون ایک» و برادرش «هوبرت» که او هم یک هنرمند بود، این اثر هنری را در یک دوره ۱۰ ساله خلق کردند. این اثر هنری نشان‌دهنده عدم پذیرش سبک آرمانی قرون وسطی و حرکت به سمت هنر واقع‌گرایانه‌تر است.

«ون ایک» در سال ۱۴۳۴ میلادی، حدود یک سال پس از اتمام خلق «قطعه محراب خنت» روند خلق «پرتره آرنولفینی» را که با نام «ازدواج آرنولفینی» نیز شناخته می‌شود را آغاز کرد. این تابلو نقاشی یک تاجر ثروتمند که گمان می‌رود «جیووانی دی نیکولا آرنولفینی» باشد را به همراه همسرش در یک اتاق بسیار مجلل که نشانگر ثروت آن‌ها است، به تصویر کشیده است. در نگاه اول، «پرتره آرنولفینی» با توجه به پالت رنگی که برای خلق آن مورد استفاده قرار گرفته است، توجه مخاطب را جلب می‌کند. در سمت چپ این نقاشی، مرد یک کت سنگین آبی- مشکی با تزیینات خز را به تن کرده است و در سمت راست نقاشی نیز همسر این مرد لباسی زمردی با آستین‌های ظاهرا زبر به تن دارد. به نظر می‌رسد هر یک از لباس‌ها و جواهرات روی بوم می‌درخشد. «ون ایک» با استفاده از تکنیک «خیس در خیس» به این رنگ عمیق دست یافت که در آن لایه‌هایی از رنگ مرطوب را قبل از خشک شدن لایه‌های قبلی اضافه کرد. این روش به او اجازه داد تا رنگ‌ها را به طرز ماهرانه‌ای ترکیب کند و یک نمای سه بعدی را روی بوم ایجاد کند. علاوه بر این، هنرمند لایه‌هایی از لعاب‌های شفاف را بر روی نقاشی اضافه کرد تا نه تنها واقع‌گرایی چهره‌ها، بلکه مجلل بودن خانه را نیز پررنگ‌تر کند. اگرچه هویت سوژه‌های نمایش‌داده در این نقاشی مشخص نیست، اما پوشش سر این زن نشان می‌دهد که آن‌ها در واقع یک زوج متاهل هستند، زیرا تنها زنان مجرد در فلاندر قرن ۱۵ موهای خود را پایین می‌بستند. با این حال، برخلاف تصور بسیاری از مخاطبان این نقاشی، زن باردار نیست، بلکه تنها لباس حجیم خود را که در آن زمان مرسوم بود، با دستش بالا گرفته است. مورخان هنری هنوز درباره معنای دقیق دست به دست هم دادن این زوج در نقاشی به توافق نرسیده‌اند. برخی معتقدند که این حرکت نمادی از قرارداد ازدواج است.

بیشتر اشیای این اتاق، همچون لوستر، پارچه‌های رنگ شده و غذاهای وارداتی، برای نشان دادن ثروت بی حد و حصر این زوج به تصویر کشیده شده‌اند. در دیوار پشتی اتاق یک آینه محدب است که انعکاس دو نفر در آن دیده می‌شود. یکی از آن‌ها به احتمال زیاد «ون ایک» است.

در بالای آینه یک نوشته به زبان لاتین وجود دارد که می‌گوید: «جان ون ایک در سال ۱۴۳۴ اینجا بود». این نوشته حضور هنرمند را در این نقاشی را تأیید می‌کند. گمان می‌رود بسیاری از انتخاب رنگ‌های «ون ایک» معانی پنهانی را در برگفته باشند. به عنوان مثال، لباس سبز این زن، احتمالاً می‌تواند نماد امید باشد و به احتمال زیاد امید به داشتن فرزند. به همین ترتیب، پرده‌ها و ملحفه‌های قرمز رنگ در پس‌زمینه می‌توانند به صمیمیت بین زوجین دلالت کنند. بین آنها یک سگ کوچک وجود دارد که معمولاً به عنوان نمادی برای وفاداری در نقاشی‌ها گنجانده می‌شود. در مجموع، شمایل‌نگاری «پرتره آرنولفینی» تصویری از یک زوج تاجر مرفه را به تصویر می‌کشد که از ثروت خود لذت می‌برند. در عین حال، تسلط «ون ایک» در رنگ، فضا و داستان‌گویی را نیز به نمایش می‌گذارد که برای آن زمان یک نقاشی انقلابی بود.

اسکورسیزی در آستانه چند رکورد اسکاری

گروه فرهنگ و هنر- مارتین اسکورسیزی که امسال با فیلم «قاتلان ماه کامل» در فصل جوایز سینمایی حضور دارد، شانس ثبت چند رکورد جدید را در تاریخ ۹۶ ساله جوایز سینمایی اسکار پیش رو می‌بیند.

مارتین اسکورسیزی امسال برای دومین بار در شش دهه فعالیت حرفه‌ای خود، واجد شرایط رقابت در اسکار به عنوان نویسنده، کارگردان و تهیه کننده برای یک فیلم واحد است و برخلاف سال ۲۰۱۷ که هر سه نامزدی او برای فیلم «سکوت» به توفیقی دست نیافت، او امسال در این سه شاخه برای «قاتلان ماه کامل» شانس بیشتری دارد.

همانطور که می توان حدس زد، بیشتر نامزدی‌های قبلی او (۹ تا از ۱۴ مورد) برای رشته کارگردانی بوده است و امسال نیز بیشترین شانس برای این سینماگر ۸۱ ساله در این رشته متصور است. نامزدهای نود و ششمین دوره جوایز سینمایی اسکار در حالی امروز (سه شنبه، سوم بهمن) اعلام می‌شود که اسکورسیزی به احتمال بسیار زیاد برای دهمین بار نامزد جایزه بهترین کارگردانی می‌شود که او را به مسن‌ترین مدعی در تاریخ ۹۶ ساله این رشته در ۸۱ سالگی تبدیل می‌کند و با اختلاف حدود ۲۰ ماه از رکورددار کنونی «جان هیوستون» عبور می‌کند که در سال ۱۹۸۶ در سن ۷۹ سالگی برای فیلم «شرف خانواده پریتزی» نامزد جایزه کارگردانی شده بود.

اسکورسیزی در ادامه این فرصت را نیز خواهد داشت تا به مسن‌ترین برنده اسکار کارگردانی نیز تبدیل شود، رکوردی که در حال حاضر در اختیار «کلینت ایستوود» است که در سن ۷۴ سالگی در سال ۲۰۰۵ با فیلم «عزیز میلیون دلاری» برنده این جایزه شده بود.

اسکورسیزی تنها دومین کارگردانی خواهد بود که تا به حال در مجموع نامزدی دو رقمی در رشته کارگردانی کسب کرده و به «ویلیام وایلر» ملحق می‌شود که در سال ۱۹۵۷ (در سن ۵۴ سالگی) به آن هدف رسید و در نهایت با ۱۲ نامزدی توانست سه بار برنده اسکار کارگردانی شود.

انتظار می‌رود فهرست بازی‌های نامزد اسکار برای فیلم‌های اسکورسیزی با اضافه شدن بازیگران نقش اصلی «لئوناردو دی کاپریو» و «لیلی گلدستون» و بازیگر نقش مکمل «رابرت دنیرو» به عدد ۲۷ برسد و در صوت تحقق؛ او از جایگاه مشترک با «الیا کازان» جدا می‌شود و تنها پشت سر «ویلیام وایلر» قرار می‌گیرد که فیلم‌های او رکود ۳۶ نامزدی در رشته های بازیگری کسب کرده است. «وایلر» همچنین رکورددار کارگردانی فیلم‌هایی است که بیشترین اسکار بازیگری (۱۴ جایزه) را کسب کرده، در حالی که اسکورسیزی می تواند به رکورد ۸ جایزه برسد و پس از «الیا کازان» (۹) در رتبه سوم قرار گیرد.

تا به امروز، تنها کارگردانی که چهار نامزدی از یک بازیگر در فیلم‌های او رقم خورده، «مارک رابسون» است که با «آرتور کندی» در فیلم‌های «قهرمان» (۱۹۵۰)، «پیروزی درخشان» (۱۹۵۲)، «محاکمه» (۱۹۵۶) و «پیتون پلیس» (۱۹۵۸) همکاری کرد. نامزدی «دی کاپریو- در اسکار ۲۰۲۴، اسکورسیزی را به اولین کسی تبدیل می کند که سه بازیگر را به سه نامزدی اسکار رسانده است. او پیش از این با دی کاپریو در فیلم‌های «هوانورد» (۲۰۰۵) و «گرگ وال استریت» (۲۰۱۴) و همچنین با «جو پشی» در فیلم های «گاو خشمگین»، «رفقای خوب» (۱۹۹۱) و «ایرلندی» و «رابرت دنیرو» نیز در فیلم‌های «راننده تاکسی» (۱۹۷۷)، «گاو خشمگین» (۱۹۸۱) «دره وحشت» (۱۹۹۲) کار کرده است. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که «قاتلان ماه کامل» همراه با «اوپنهایمر» و «بیچارگان» با ۱۲ نامزدی، پیشتاز اسکار ۲۰۲۴ شوند که در این صورت بیشترین نامزدی برای آثار اسکورسیزی رقم خواهد خورد.

رام کردن افکار بهم‌ریخته با کتاب «چرا تابه‌حال کسی این‌ها را به من نگفته بود؟»

گروه فرهنگ و هنر- کتاب «چرا تابه‌حال کسی این‌ها را به من نگفته بود؟» از جولی اسمیت، روان‌شناس به افراد توانمندی کنترل احساسات و شناسایی عملکرد ذهن را می‌دهد.

کتاب «چرا تابه‌حال کسی این‌ها را به من نگفته بود؟» از دکتر جولی اسمیت و مترجم آرزو شنطیائی درباره درک راه‌های متعددی است که منجر به کنترل احساسات و نیل به سلامت روان شود. این کتاب به ما کمک می‌کند تا حدودی عملکرد ذهن را بشناسیم و راهبردهای مفیدی برای سر و سامان دادن احساساتمان در دست داشته باشیم. اسمیت در پیشگفتار کتاب نقل کرده: «در اتاق درمان روبه‌روی زن جوانی نشسته‌ام. روی صندلی با آرامش لم داده و در حین صحبت با بی‌قیدی بازوان از هم گشاده‌اش را تکان می‌دهد. از نگرانی و فشار عصبی جلسه قبل خبری نیست. ما فقط چند جلسه قرار ملاقات با هم داشتیم. به چشمان من نگاه می‌کند و لبخندزنان سرش را تکان می‌دهد: می‌دانی؟ می‌فهمم که راه سختی پیش‌رو دارم، اما مطمئنم که از پس آن برمی‌آیم. اشک چشمانم را می‌سوزاند، آب دهانم را قورت می‌دهم. لبخند تک‌تک ماهیچه‌های صورتم را فرا می‌گیرد. او تحول را درونش احساس کرده و اکنون تغییراتش برای من هم مشهود است.
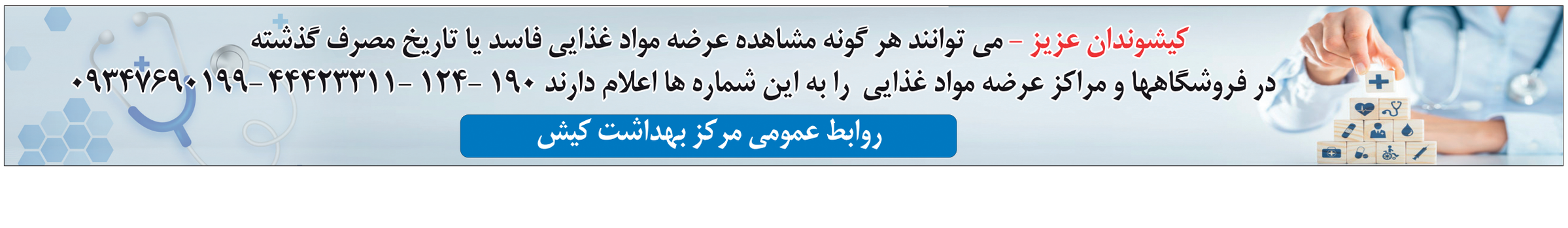
این زن چندی پیش وحشت‌زده از دنیا و رویارو شدن با پیشامدهای گریزناپذیر آن وارد اتاق من شد. فقدان اعتمادبه‌نفس چنان او را فرا گرفته بود، که از هر تغییر و چالش جدیدی می‌ترسید. هنگام ترک اتاق درمان سرش را از لحظه ورودش کمی بالاتر گرفته بود. مسبب این اتفاقات من نبودم. من هیچ قدرت جادویی برای شفا یا تغییر زندگی کسی ندارم. برای پرده برداشتن از دوران کودکی نیاز به سال‌ها درمان مداوم نبود. در این موقعیت هم مانند موارد مشابه، نقش عمده من مربیگری بود [...]». کتاب «چرا تابه‌حال کسی این‌ها را به من نگفته بود؟» در قالب فصل‌های کوتاه به مشکلات روزمره و راه‌حل‌های عملی آن می‌پردازد. شما در این کتاب با نکات درمانی و راهبردهای اثبات‌شده‌ای آشنا می‌شوید، که می‌توانید نسبت به ذهن خود بینش به دست آورید و سلامت روان خود را بهبود بخشید. جولی اسمیت می‌گوید چگونه در طول زندگی در مواجهه با اضطراب و انتقاد انعطاف‌پذیر باشید، با افسردگی مبارزه کنید و اعتماد به نفس و انگیزه‌تان را افزایش دهید. دکتر جولی اسمیت با این کتاب تاکید می‌کند که شما فقط با تمرین و پشتکار قدرت کافی برای غلبه بر مشکلات روانی دارید.